

tencialitats que s'associaven a les revistes com a plataformes de creació de discurs. Literari en aquest cas, però que indubtablement irradia les seves aportacions cap a altres àmbits. Per això, en els anys que ens ocupen, resseguir, com fa García Sedas, els diversos «itineraris» d'una figura clau del camp literari és una operació essencial per reconstruir i per entendre les mutacions constants de les pràctiques i els discursos artístics. L'erudició, l'amplitud de mires i el profund coneixement de les implicacions que tingué l'activitat mediatra de Pérez Jorba converteixen el volum de Pilar García Sedas en una referència ineludible per a l'estudi de les avantguardes històriques a casa nostra d'acord amb la perspectiva europea que pot explicar-les millor.

SOPENA, Mireia: *El somni més ambiciós. L'Editorial Selecta i la recuperació de lectors*, Catarroja: Afers, 2025.

IGNASI MORETA

Universitat Autònoma de Barcelona

ignasi.moreta@uab.cat

La història de la literatura s'acostuma a fer posant el focus en els textos i en els autors. Però el sistema literari inclou altres agents: els editors, els llibreters, els crítics... A *El somni més ambiciós. L'Editorial Selecta i la recuperació de lectors*, Mireia Sopena estudia a fons la tasca desenvolupada per l'editor Josep M. Cruzet (1903-1962) a Aedos i a la Selecta, dues editorials fonamentals per a les lletres catalanes durant la postguerra.

L'obra s'inicia amb una caracterització biogràfica de Josep M. Cruzet. Té l'interès d'oferir la «prehistòria» del Cruzet anterior a la guerra, també les vicissituds del seu pas a la zona nacional durant la guerra, el seu matrimoni, la relació amb la seva família política... i finalment el suïcidi el 17 de febrer de 1962 (segons algunes fonts, per un desengany sentimental). Ve a continuació la caracterització de la llibreria Catalònia i de les Ediciones Selectas, embrió de la Selecta, i el desplegament de la Selecta i les seves col·leccions. Sopena ofereix un viu retrat dels principals col·laboradors de Cruzet, entre els quals sobresurten Jesús M. Piña, Josep Miracle i Tomàs Tebé. Explica amb detall les característiques tècniques dels llibres de la Selecta: l'aposta inicial per l'enquadernació en pell i en tela, el pas a la rústica, els models estètics que tenien les diverses col·leccions en les diverses etapes... Ens assabentem, així, que les edicions d'obres completes en castellà de l'editorial Aguilar són un dels models de Cruzet per a la Biblioteca Perenne i la Biblioteca Excelsa, i que la col·lecció Austral d'Espasa Calpe i els llibres de butxaca de Penguin són models dels volums en rústica de la Biblioteca Selecta. Sopena també ens informa dels equilibris econòmics que fa Cruzet per sostenir les seves edicions, cosa que el duu a convidar els autors a renunciar a drets d'autor i

àdhuc a finançar els seus llibres; Cruzet, a més, busca mecenatges diversos i crea modalitats de subscripció. També se'ns narren les actuacions de Cruzet en el camp de la promoció: organització d'actes, convocatòria de premis literaris, anuncis a la premsa, pressió sobre els crítics... Una de les dificultats més grans que ha de superar Cruzet és la censura franquista. Aquí, el relat de Sopena és molt viu: ens permet veure quin era el funcionament real de la censura i quines estratègies seguia un editor com Cruzet per aconseguir el màxim d'aprovacions possibles.

Per escriure aquest llibre, fruit d'una tesi doctoral, Mireia Sopena ha regirat una quantitat ingent de documentació de l'Editorial Selecta que durant molts anys va custodiar el nebot de Cruzet, Sebastià Borràs Tey, i que actualment és propietat de la Biblioteca de Catalunya. També ha recollit una enorme quantitat de testimonis, orals i escrits, dels protagonistes d'aquella aventura. Tot plegat es presenta al lector amb un bagatge teòric sòlid, en què sobresurten les referències a Bourdieu i a Genette. Positivisme documental, doncs, però orientat per uns fonaments teòrics amb ambició, sense en cap cas atabalar el lector amb excessives referències arxivístiques o bibliogràfiques ni tractant d'enlluernar-lo amb una banal exhibició de terminologia teòrica. Tot en el llibre de Sopena resulta mesurat, equilibrat i justificat.

Sopena se centra en el període en què la Selecta és en mans de Cruzet, és a dir, des de l'inici a primers anys quaranta fins a 1962. L'etapa post Cruzet és certament menys interessant, atès que la Selecta perd l'hegemonia del llibre en català, que passa a Edicions 62, però potser hauria sigut interessant que se'ns expliqués alguna cosa més sobre aquests anys. Sigui com sigui, el llibre és una oportunitat per reivindicar l'aportació de Selecta, que no havia sigut prou ben explicada fins ara. Després de Cruzet, l'edició en català comptarà amb altres grans noms, entre els quals podríem destacar Joan Sales (Club dels Novel·listes), Josep M. Castellet (Edicions 62) i Jaume Vallcorba (Quaderns Crema), que per motius diversos han sigut més reivindicats.

VIDAL, Miquel Àngel: *El mite de Robines. Narrativa de Llorenç Moyà*, Mallorca: Edicions Documenta Balear, 2025; «Menjavers» 164.

PERE ROSSELLÓ BOVER

Universitat de les Illes Balears

pere.rossello@uib.cat

A El mite de Robines. La narrativa de Llorenç Moyà Miquel Àngel Vidal realitza una anàlisi exhaustiva de la dedicació de l'escriptor de Binissalem a la prosa narrativa. Moyà fou un important poeta, que la crítica ha situat en la generació dels anys 50 o de la postguerra, juntament amb Blai Bonet, Josep M. Llompart i Jaume